

**Stanowisko XXXI Zgromadzenia Ogólnego
Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
w sprawie
uruchomienia projektów strategicznych dla obszarów wiejskich wpisanych w
„Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju”.
Toruń, dnia 25 kwietnia 2017 r.**

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej z nadzieją przyjmuje cele i spodziewane rezultaty, szczególnie związane z trwałym, społecznie i terytorialnie zrównoważonym rozwojem lokalnym na obszarach wiejskich. Nawiązując do opinii Związku z września 2016 roku w sprawie projektu „Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju” oceniamy, że większość naszych rekomendacji została ujęta w ostatecznej wersji Strategii, dobrze diagnozując problemy występujące na obszarach wiejskich.

Wieś w ostatnich 27 latach uległa ogromnym przeobrażeniom. Dzięki wysiłkowi mieszkańców i samorządów lokalnych został dokonany skok cywilizacyjny, wpływając na poprawę jakości życia mieszkańców. Jednak analizując tempo zmian zachodzących na obszarach wiejskich w porównaniu z obszarami zurbanizowanymi, należy zauważyć, że dynamika rozwoju tych ostatnich jest większa, co przekłada się na wzrost dysproporcji rozwojowych. Obszary wiejskie ciągle stoją przed ogromnymi wyzwaniami rozwojowymi, związanymi z zapewnieniem podstawowego standardu usług dla mieszkańców (ciągle ponad 60 % gospodarstw domowych nie posiada dostępu do kanalizacji, a 15 % do sieci wodociągowej, ponad 55% to dróg gminnych to drogi gruntowe, 33 % gospodarstw nie ma dostępu do sieci szerokopasmowej). Według badań Związku, w latach 2014-2020 prawie 70 % planowanych nakładów inwestycyjnych na obszarach wiejskich dotyczy przedsięwzięć wodno-ściekowych i drogowych. Tę diagnozę potwierdzają również wyniki konkursów naboru wniosków gmin o dofinansowanie z funduszy europejskich i krajowych tych inwestycji, gdzie suma wnioskowanych kwot o dofinansowanie przekracza każdorazowo kilkakrotnie budżety ogłaszanych konkursów. Analizując bariery rozwojowe terenów wiejskich należy również zwrócić szczególną uwagę na ograniczenia występujące na obszarach objętych różnego rodzaju formami ochrony przyrody. Jest to jedna z głównych przyczyn braku lokalizacji nowych firm oraz wyższego bezrobocia. Skutkiem tego są bardzo niskie dochody własne gmin położonych na tych obszarach. Przypominamy, że brak rekompensaty za obszary chronione przyrodniczo, z których korzysta całe społeczeństwo, dotyczy 1/3 powierzchni całego kraju i ponad połowy samorządów. Mając na uwadze obecne problemy gmin z dofinansowaniem kluczowych inwestycji, pilną sprawą jest przyśpieszenie prac nad projektami strategicznymi i wypracowanie krajowych mechanizmów ich finansowania, jeszcze w perspektywie do 2020 roku. Szczególnie oczekujemy sfinalizowania prac nad:

- „Paktem dla obszarów wiejskich”.

- „Infrastruktura dla rozwoju wsi”.

Liczymy, że w projektach strategicznych zostaną dopracowane koncepcje i finansowanie tych obszarów czy dziedzin, sprzyjających rozwojowi polskiej wsi. Deklarując współpracę w dalszych pracach wnosimy o uwzględnienie w nich:

- Zastosowanie w programach wspierających rozwój obszarów wiejskich takich instrumentów finansowych, które realnie wpłyną na zmniejszenie dysproporcji w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej pomiędzy obszarami wiejskimi a miejskimi, w tym utworzenie krajowego Funduszu Rozwoju Polskiej Wsi.
- Wzmocnienie mechanizmu wyrównawczego w finansowaniu gmin z obszarami wiejskimi i wprowadzenie subwencji ekologicznej dla gmin objętych różnego rodzaju formami ochrony przyrody, jako rekompensaty za ograniczenia rozwojowe tych obszarów.
- Uzupełnienie jeszcze w bieżącej perspektywie finansowej UE ubytków w pierwszym filarze Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, środkami z polityki spójności.
- Utworzenie specjalnych instrumentów finansowych dedykowanych dla obszarów wiejskich na eliminację niedomagań w sferze gospodarki wodno-ściekowej (liniowej i rozproszonej) oraz infrastruktury drogowej.
- Utworzenie spójnych, stabilnych mechanizmów wsparcia zróżnicowanych form rozwoju energetyki odnawialnej na obszarach wiejskich a przede wszystkim rozwoju energetyki prosumenckiej.
- Zgodnie z diagnozą strategii dla Polski Wschodniej, należy doprecyzować priorytety działań uwzględniające zdefiniowane potencjały dla tych obszarów (np. wspieranie małego ruchu przygranicznego, rozwój podstawowej sieci drogowej powiązanej z drogami ekspresowymi i rozbudową do granicy wschodniej autostrady).

Będąc krajowymi reprezentantami lokalnych samorządów wiejskich oczekujemy włączenia Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej m.in. w prace nad projektami strategicznymi – „Paktem dla obszarów wiejskich” i „Infrastruktura dla rozwoju obszarów wiejskich” oraz w prace podkomitetów ds. rozwoju obszarów wiejskich i podkomitecie ds. wymiaru terytorialnego.

Przyśpieszenie prac nad projektami strategicznymi i wypracowanie krajowych mechanizmów ich finansowania jest niezbędne do wyrwania się z impasu rozwojowego wielu obszarów wiejskich i ich degradacji społecznej i gospodarczej.